

oli laatinut nimimerkki Suometar. Laattijan oikeasta henkilöllisyydestä vallitsi pitkään epäselvyys, mutta Hyvösen mukaan voidaan pitää varmana, että hän oli kirjailija Seere Salminen, joka käytti myös nimimerkkiä Serp.

Hyvönen on kuitenkin saanut selville, että Nuori Voima -lehti julkaisi sanaristikon jo kahta päivää aikaisemmin eli 5.2. 1935. Sen laatija ei ole tiedossa, mutta todennäköisesti hän oli joko lehden silloinen päätoimittaja Ilmari Jäämaa tai avustaja Yrjö Karilas, joista kummastakin tuli myöhemmin tunnettu ja arvostettu tietokirjailija.

Hyvönen on tutkinut myös ristikoiden syntymämaan USA:n sanatehtävien historiaa. Hänen mukaansa myös siellä tehtävät olivat aluksi hyvin vaatimattomia, nykystandardien mukaan alkeellisia ja täynnä virheitä. Virheet johtuivat sekä laatioista että siitä, että lehtien latomot kiireessä tai huolimattomuuttaan painoivat lehteen vääriä kuvioita tai vihjeitä. Vasta vähitellen ristikoiden yleinen taso nousi, varsinkin siksi, että ratkojat pursasivat virheistä ja vaativat laadukkaampia tehtäviä.

Näinhän se on vähän joka alalla. Jonkun pitää keksiä alku, toiset jatkavat kehitystyötä. Puusuksilla ei ole enää nykyisin asiaa olympialaduille.

Antti Parkkinen
antti.parkkinen@ristikkoakatemia.fi

Lähetäkää ristikkoaiheisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:
www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/

Vaihteeksi historiaa

Sanatehtävien varhishistorian tutkiminen on samanlaista salapoliisityötä kuin muukin historian tutkimus: kirjastojen ja arkistojen koluamista, lähteiden etsimistä, analysointia ja vertailua. Pikkutarkkaa ja aikaavievää puuhaa, jossa ei voi olla koskaan varma siitä, löytyykö mitään huomion tai mainitsemisen arvoista uutata tietoa.

Suomessa ristikoiden historiaa on tutkinut 2000-luvun alussa Ilona Kempainen. Sittemmin asiasta on innostunut laatijanakin hyvin tunnettu Juha Hyvönen. Hyvönen on viime aikoina löytänyt aiheesta uusia faktoja, joita on jo julkaistu Sanaseppo-lehdessä, mutta kerrataanpa tässä muutama niistä myös suuren yleisön tietoon.

Hyvösen mukaan ristikoiden erilaisia esiasteita julkaistiin Suomessakin jo 1870-luvulla, mutta ne jäivät yksittäistapauksiksi. Ja vaikka ensimmäinen varsinainen sanaristikko julkaistiin USA:ssa jo 1913, varsinainen ristikkovillitys alkoi sekä Amerikassa että muualla maailmassa vasta 1920-luvun puolivälissä.

Ensimmäisenä suomalaisena sanaristikona on kauan pidetty Suomen Kuvalehdessä 7.2. 1925 julkaistua tehtävää, jonka